

Válaszúton a magyar közoktatás: a tudásalapú fordulat esélyei_

Csapó Benő

Szegedi Tudományegyetem

www.staff.u-szeged.hu/~csapo

csapo@edpsy.u-szeged.hu

A KÖZOKTATÁS MEGÚJÍTÁSA MAGYARORSZÁGON
Az Oktatás és Gyermekesély Kerekasztal Konferenciája
Budapest, 2007. szeptember 25.

Lehetséges-e a tudás-intenzív társadalmi-gazdasági átalakulás tudás-intenzív oktatási rendszer nélkül?

- Milyen az oktatási szektor tudományos háttere a gazdaság más szektoraival összevetve?
- Milyen a magyar közoktatás helyzete más országokkal összehasonlítva?
- Mely területeken hiányzik leginkább a tudományos alapozás?
- Milyen esélyei vannak a neveléstudomány fejlődésének?

A tanítás és tanulás kutatása más szektorokkal összehasonlítva

- Neveléstudomány
- Agrártudomány
- Orvostudomány

A kutató-fejlesztő helyek ráfordításai
tudományágak szerint
(három ágazat tudományos háttere)

Tudományág	Ráfordítás, millió Ft
Neveléstudományok	2 1504
Orvostudományok	18 4229
Agrártudományok	17 0458

Az orvoslás és az tanítás tudományos hátterének összehasonlítása

	Orvosok – tanárok	Költség -vetés GDP %	Kutatás milliárd Ft	MT A tag	DSc	PhD	Külf. cikkek
Egészségügy	28628	4,49	18,4	34	277	1186	2165
Oktatás	125839	5,67	2,15	0	38	326	75
Orvos/Tanár	0,23	3,44	37,2	–	31,7	15,8	125

Milyen a magyar közoktatás
tudományos háttérének helyzete más
országokkal összehasonlítva?

UK

Németország

USA

Finnország

AZ USA 2001-ES OKTATÁSI TÖRVÉNYE: „No Child Left Behind” (NCLB)

Néhány prioritás:

Szigorúbb elszámoltathatóság

- a standardok jelentősége
- a mérések szerepe

Bizonyítottan hatékony módszerek alkalmazása

- a tudományos bizonyíték fogalmának értelmezése
- a neveléstudományi kutatások tudományos normáinak definiálása

A NCLB törvény végrehajtása

A tudományos-kutatási háttér fejlesztése

Új kutatási programok indítása

A kutatás-támogatási rendszer fejlesztése

A program megvalósításának pénzügyi háttere

A programra 38 milliárd US dollár a 2005-ös évre

8 % tervezett emelés a következő években

Az „Education Sciences Reform Act” 2002

Az American Competitiveness Initiative (2006)

NAGY BRITANNIA

A minisztérium neve:

„Department for Education and Skills”

Alap kutatásokra évi 9,2 millió font
(kb. 3,33 milliárd forint)

Az alap kutatások kapacitásának bővítése,
infrastruktúrájának fejlesztése

National Network of Science Learning Centres
Természettudományi Tanulás Központjainak
Hálózata: 51 millió font (kb. 18,5 milliárd Ft)

UK: Tanítás és Tanulás Kutatási Program (Teaching and Learning Research Programme)

Kori fejlődés, iskola előtti kor

Elemi iskola

Középfokú oktatás

Az iskolafokokozatokon átívelő vizsgálatok

Az iskolát követő tanulás

Felsőoktatás

Munkahely és tanulás

Továbbképzés és szakmai fejlődés

Az egész életet átfogó tanulás

A TANITÁS ÉS TANULÁS KUTATÁSA NÉMETORSZÁGBAN

Berlin: Max Planck Intézet

Kiel: Természettudományos Nevelés Kutatóközpont

Frankfurt: Deutsches Institut für Internationale
Pädagogische Forschung – DIPF

Berlin: Institut zur Qualitätsentwicklung im
Bildungswesen_

FINNORSZÁG

A Finn Tudományos Akadémia
„Life as Learning” kutatási programja
2002-2006 5,1 millió Euró, kb. 1,2 milliárd Ft

Angol nyelvű pályázatok, nemzetközi zsűri,
az eredmények rendszeres bemutatása
nemzetközi konferenciákon

Prioritások: kutatói ösztöndíjak,
partnerkapcsolat az iskolákkal, fiatal kutatók
képzése, a kutatói létszám bővítése

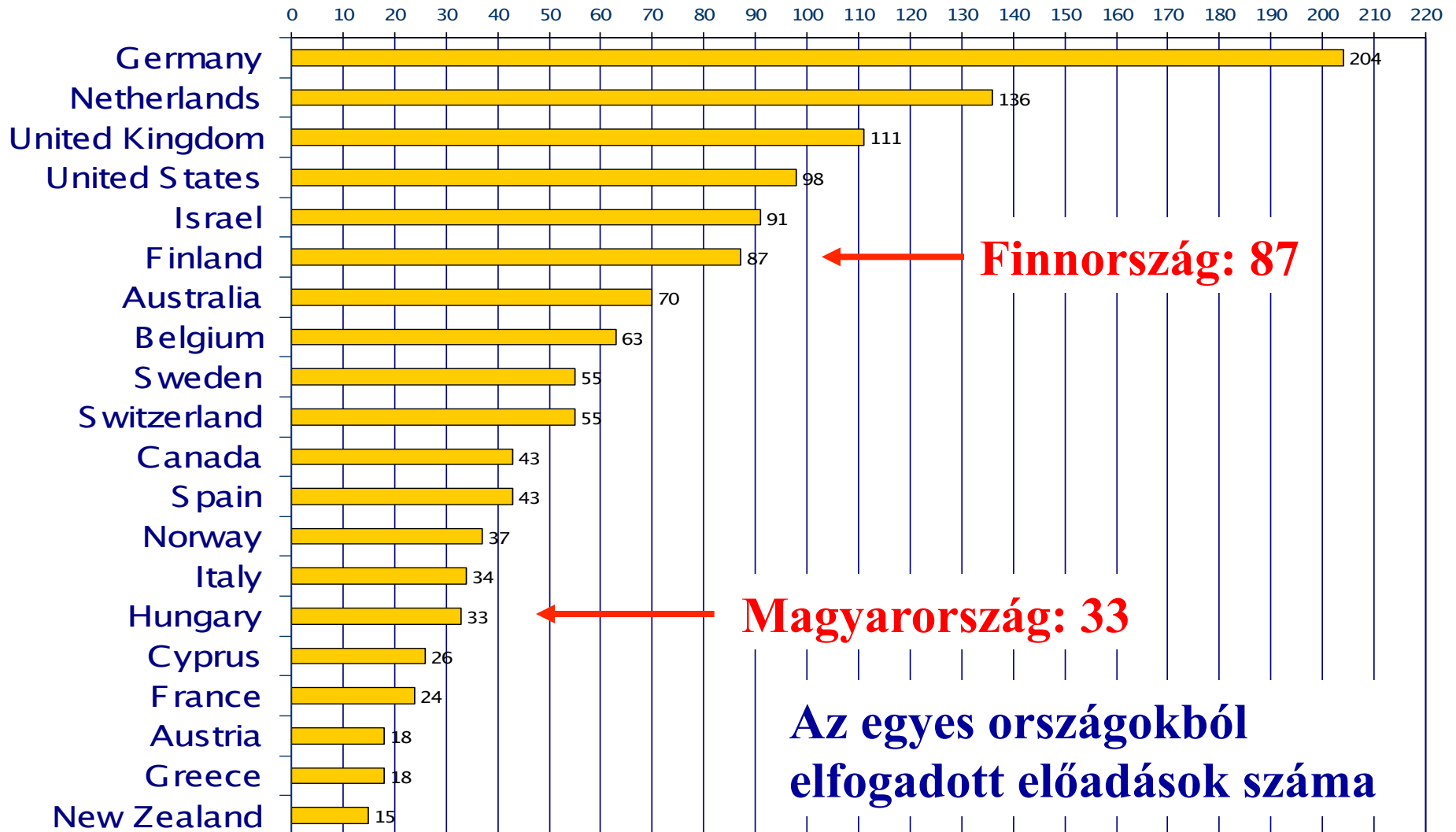
FINNORSZÁG

„Life as Learning”

Kutatási témák:

1. A tanulás fogalmának újradefiniálása
2. A tanulás társadalmi és kulturális kontextusa
3. A tudás létrehozása (Knowledge Creation)
4. Munkakörnyezet
5. Az új tanárság (New Teachership)

12th European Conference for Research on Learning and Instruction, Budapest, 2007

Nemzetközi szervezetek

EdRes

OECD

Az EDRES-ben együttműködő országok

Nagy Britannia

Finnország

Norvégia

Hollandia

Franciaország

Svédország

Összesen közel 100 millió EUR tanítás-
tanulás kutatására fordítható összeg
felhasználását koordinálja

Az EDRES fő együttműködési formái

1. A tudás és tanulás kutatásával kapcsolatos információk megosztása, eredmények közös hasznosítása
2. Kapcsolatépítés külső országokkal
3. Közös web-felület és adatbázis fenntartása
4. Stratégiai tervezés, koordinált kutatási programok
5. Közös és megosztható kutatási kapacitás létrehozása
6. Transznacionális kutatásfinanszírozás: kölcsönösen lehet másik országok alapjaihoz pályázni

AZ OECD „Evidence-Based Policy” programja

A program elindításának okai

- Az OECD szerepe az oktatás fejlesztésében
- Az elemzések, felmérések mint az oktatáspolitikai támogatásának eszközei
- Az eredmények hasznosításának országonként nagyon eltérő hatásfoka
- Szükség van az oktatáspolitikai közvetlenebb támogatására

A TUDOMÁNYOSAN MEGALAPOZOTT OKTATÁSPOLITIKA ALAPFOGALMAI

A továbbiakban: politika = „policy”

Research based policy

= kutatási eredményekre alapozott politika

Evidence based policy

= tudományos bizonyítékokon alapuló politika

Policy-oriented research

= a politikai döntéseket megalapozó kutatás

Milyen területeken kell a kutatást és
a tudás alkalmazását erősíteni?

Melyek a tudásalapú oktatási rendszer kialakulásának alapvető követelményei?

1. A tudományos kutatásokra alapozott oktatáspolitikai
2. A tudományos igényű tantervfejlesztés: a standardok ereje
3. A pedagógiai értékelés és a minőségfejlesztés: a visszacsatolás jelentősége
4. A tudás-gazdag tanulási környezet: IKT, taneszközök, pedagógiai kultúra
5. A tudományosan megalapozott tanárképzés

Milyen esélye van Magyarországon a
neveléstudományok fejlődésének?

A problémák és következményeik

Magyarországon az 1980-as évek végén megtört az oktatási rendszer fejlesztését szolgáló kutatásoknak az a lendülete, amit a 6-os főirány indított, majd a Közoktatási kutatások folytatott

A rendszerváltozás óta a tanítás-tanulás kutatása alig fejlődött

Számos, Európában dinamikusan fejlődő kutatási területnek nálunk nincsenek szakértői

Nem tudjuk fogadni az EU támogatását, nem tudunk élni a lehetőségekkel

Az oktatás fejlesztésének tudományos forrásai „kiszáradtak”

Mitől lesz egy diszciplína „nagy tudomány”?

- Tudományos közösség, szervezetek, szakmai értékrend
- Lektorált tudományos konferenciák
- Lektorált folyóiratok
- Pályázati rendszerben működő kutatási alapok
- A nemzetközi tudományos közösségbe beágyazott kutatók
- Doktori iskolák – „világlátott” mesterekkel

Köszönöm a figyelmet!

www.staff.u-szeged.hu/~csapo

■ UNIVERSITY
OF SZEGED

A tanítás és tanulás kutatása

A tudásnak meghatározó szerepe van egy régió vagy ország versenyképességének javításában

Az oktatás kutatása mindinkább nemzetközivé válik, azonban egy ország tudásvagyonának újratermelése nem valósítható meg kellő hatékonysággal az adott társadalmi-kulturális kontextusban végzett kutatások nélkül

Diagnózis

1. Egyre több nemzetközi összehasonlító elemzés mutatja a magyar oktatási rendszer gyenge hatékonyságát (EaG, PISA)
2. Közel kétszer több tanári foglalkoztatásával sokkal gyengébb eredményt érünk el, mint a vezető országok
3. Probléma van a tanulók tudásának minőségével, eloszlásával, a tanítás és tanulás módszereivel
4. Az extenzív fejlesztés lehetőségei kimerültek, csak a tudás-intenzív minőségei fejlesztésnek lehetnek esélyei
5. Minden további fejlesztés előfeltétele a tudás beáramlásának felgyorsítása

Szám- jel	Tudományág	Akadémiai rendes vagy levelező tag	Tudomány	
			doktora	kandi- dátusa
<i>Code</i>	<i>Field of science</i>	száma		
		<i>Members of the Academy</i>	<i>Doctors of science</i>	<i>PhD</i>
		<i>number</i>		

6.1	Történelem <i>History</i>	22	81	338
6.2	Irodalom <i>Literature</i>	7	41	118
6.3	Nyelvtudományok <i>Languages</i>	12	93	672
6.4	Filozófiai tudományok <i>Philosophy</i>	4	19	65
6.5	Nevelés és sporttudományok <i>Pedagogy and sports sciences</i>	~~3~~ 0	38	326
6.6	Pszichológiai tudományok <i>Psychology</i>	~~4~~ 4	20	88
6.7	Néprajz és kulturális antropológia <i>Ethnography and anthropology</i>	1	10	51

Szám- jel	Tudományág	Akadémiai rendes vagy levelező tag	Tudomány	
			doktora	kandi- dátusa
<i>Code</i>	<i>Field of science</i>	száma		
		<i>Members of the Academy</i>	<i>Doctors of science</i>	<i>PhD</i>
		<i>number</i>		

3.1	Elméleti orvostudományok <i>Theoretical medical sciences</i>	10	54	213
3.2	Klinikai orvostudományok <i>Clinical medicine</i>	15	125	533
3.3	Egészségtudományok <i>Health sciences</i>	3	12	128
3.4	Gyógyszerészet, gyógyszerkutatás <i>Pharmacology, medicine research</i>	2	18	92
3.5	Multidiszciplináris orvostudományok <i>Multidisciplinary medical sciences</i>	4	68	220
	Orvostudományok összesen <i>Medical sciences total</i>	34	277	1 186